

SINIF YÖNETİMİNDE ÖĞRENCİ MOTİVASYONU ve MOTİVASYONU ETKİLEYEN ETMENLER*

*Hatice VATANSEVER BAYRAKTAR***

ÖZET

Bu çalışmada sınıf yönetiminde önemli bir yeri olan motivasyon kavramı, motivasyon sürecinin işleyişi, motivasyonun özellikleri, sınıf yönetiminde öğrenci motivasyonu, öğrenci motivasyonunu etkileyen etmenler konularına ilgili alanyazın doğrultusunda yer verilmiştir.

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden döküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma için konuyla ilgili kaynaklara ve verilere ulaşılarak alan yazın taraması yapılmıştır. Araştırma ile ilgili kitap, tez ve raporlar incelenmiş elde edilen veriler sistematik bir biçimde bütünleştirilmeye çalışılmıştır.

Motivasyon kavramını, davranışa enerji ve yön veren ve bireylerin belirli amaçlara yönelmesini sağlayan güçler olarak tanımlamak mümkündür.

Motivasyon kavramının temelinde davranışların tetiklenmesi, yönlendirilmesi ve sürdürülmesi yatar. Motivasyonun temel amacı, baskı ve zorlama olmadan bireylerin istekli, verimli ve etkin çalışmalarını sağlamaktır. İnsanlar temel beklentileri karşılandığı sürece daha verimli çalışacak, motivasyonları da yüksek olacaktır. Motivasyon ile performans arasında doğru orantı vardır. Öğrencinin motivasyonu ne kadar yüksekse, performans da o derece yüksek olacaktır.

Sınıf ortamında etkili ve verimli öğrenme-öğretme sürecinin gerçekleştirilebilmesi için öğretmenin planlı ve programlı olması, öğretim ortamında ilgili yöntem, teknik, araç-gereç ve materyalleri etkili şekilde kullanması, bilgi donanımının iyi olması, iyi bir rehber olmasının yanı sıra öncelikle öğrencilerin ilgili konuya motivasyonunu sağlamak ve bunu ders boyunca sürdürebilmek önem taşır. İyi motive olmuş (güdülenmiş) öğrencilerden oluşan sınıfın varlığı hem öğrenme-öğretme faaliyetlerini kolaylaştırmakta, hem de sınıfta istenmeyen davranışlar azalmakta, dolayısıyla da sınıf yönetimi kolaylaşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: motivasyon, sınıf yönetimi, sınıf yönetiminde öğrenci motivasyonu, motivasyonu etkileyen etmenler

*Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Yrd. Doç. Dr., İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, E-mail: hatice.bayraktar@izu.edu.tr

STUDENT MOTIVATION IN CLASSROOM MANAGEMENT AND FACTORS THAT AFFECT MOTIVATION

EXTENDED ABSTRACT

In this study the concept of motivation that plays an important role in the management class in, the functioning of the motivation process, the characteristics of motivation, the motivation of students in classroom management, the factors that influence student motivation issues are provided in accordance with the relevant literature.

The qualitative research method document review is used in this research study. The literature review was conducted by accessing resources and data relevant to the research. Books, theses and reports related to the study are examined and the data obtained is tried to be integrated in a systematic manner.

The concept of motivation, can be defined as the power that gives energy and direction to the behaviour of individuals thereby enabling them to move towards a specific goal.

On the basis of the concept of motivation lies triggering, directing and sustaining of the behavior. The main purpose of motivation is to let individuals provide efficient and effective operation without pressure or coercion. As long as the basic expectations are met, people will work more efficiently and their motivation will be high. There is a direct correlation between performance and motivation. The higher the motivation of the students, the performance will be that high.

Although it is necessary to have teachers that are planned and programmed and that uses in teaching environment techniques, tools and materials effectively to realize an effective and efficient teaching-learning process in the classroom, it is important that students are motivated and sustain their motivation along the course. The existence of classes that consist of well-motivated students decreases undesirable behaviour in the classroom, eases teaching-learning activities of students, thus facilitates classroom management.

There are internal and external factors affecting the motivation to learn. Extrinsic factors are many and varied. there are many factors such as the attitude of the family, their issues, teacher's exterior appearance, teaching techniques, the behavior of the students, the characteristics of the classroom. Without internal factors, external factors often do not provide motivation. It will be difficult to teach Students if they don't want to learn (Ünal and Ada, 2003: 117). Intrinsic factors are related mostly to the attitudes towards learning and achievement, interests, and to internal causes such as the level of attention and personality traits. Intrinsic motivation is motivation created by the needs arising from the individual himself. The source of intrinsic motivation, curiosity from within the individual, interests, learning needs can be a sense of competence and development. While extrinsic motivation is motivation in order to complete the task or activity there must be an award provided by someone else. Extrinsic motivation is connected to external stimuli.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

External stimuli are reward, punishment, recognition, pressure, request, to be loved, to be accepted (Erdem, 2012).

Students are motivated when they pay more attention to students' course, when they are interested in the class and when they try to do their homework and exams; in cases the students can not show the behavior stated it can be said that they were unable to provide the motivation. A student not motivated in the classroom can show some undesirable behavior. Not motivated or low motivation students show the following behaviors continuing classes not regularly, listening to courses not carefully, directing the attention to their friends or outside events, when facing difficulty in the homework no willingness to search answers, appearing in classes indifferent to the topic, drawing their attention to the course is difficult by the teacher etc. . In contrast, it is possible to say that the high motivation students are willing to learn, they come prepared for the lesson they constantly ask questions, they participate in the discussion, they are willing to research, they have higher energy level.

The strategies to motivate students in the classroom are as follows. (Atherley, 2004; actin. Erdem, 2012): Understanding the interest of the students, describing the connection of the subject to real life, helping students improve their achievement expectations of the course, making the course interesting, generating enthusiasm in the students, using prizes, creating a supportive environment. In accordance with these strategies some solutions for teachers to motivate students in the class are suggested below.

Understanding the interests of students: Teachers should organize activities based on student interest. If students find the subject interesting, then they actively participate in class. An environment full of fun and adventure can be created through unusual activities in education. In addition to individual work, students learning environments should be planned to facilitate bilateral or group work to respond to social interaction needs.

Topics usability description: Students are motivated to learn if they think that the topic to be presented will respond to the individual needs and if they think that their goals are associated with this issue. The topics discussed in school and beyond, should be explained to students how useful they could be. The topic must be associated with the lessons learned before.

Helping students to develop their expectation of success: Students are motivated when they are focused on success. Teachers should help students to create goals that can be attained in the short term.

Making the course interesting: To present the subject in an interesting and new way motivate students. Continuous use of the same methods and techniques reduce the students' interests. Teachers should use different methods and techniques to represent the issues and support methods and techniques by using the material.

Generating enthusiasm in the students: By being the model the willingness of students to learn the subject can be created. Emphasizing the importance of the subject, and behavior, gestures and facial expressions can be used in generating enthusiasm in the students.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015*

Using awards: Rewarding is a very effective way at enhancing the efforts of the students to attain the goal. Rather than material rewards, psychological and social rewards should be used. Not only the students showing high success in the classroom should be rewarded but also the students showing a particular effort should be rewarded.

Creating a supportive environment: Students don't perform well when they feel they are threatened. Relationship with the students and teachers should be in a way that is facilitating and relaxing.

Drawing attention to the importance of motivation for creating a positive classroom climate Ünal and Ada (2003) claimed the following suggestions may give some ideas to the teachers:

The subjects that the students will learn should be introduced in a simple framework.

Teaching subjects must be perceived by students as an important and meaningful issue. The teacher should arouse the learning needs of students.

The teachers should draw the students' attention in activities.

To ensure the interest on the subject the teacher should explain the benefits of getting knowledge about the subject.

Meaningful learning topics motivate students. Teaching a meaningless topic results in memorizing and it will be soon forgotten.

The subject of the presentation enthusiastic teachers should be moving. In addition, the course of study in that topic, be referred to the developments in this matter is very important given that understanding, and thus will help ignored by students of the subject.

The subject must be told by giving examples, and associating the subject with life and daily events.

The subject must be turned to an interesting situation. The teacher can create opposite situations to draw attention.

To arouse curiosity and to provide further learning metaphors can be used to describe the situation by benefiting from previous knowledge. Asking questions to the students, directing the research, by accommodating the occasional game type activities students can be motivated.

Teachers and students should trust each other. In an environment that was created on mutual trust, love and on the basis of understanding and cooperation the students will have positive emotions about school and learning and their motivation to learn will be increased.

Reward and punishment affect motivation. Praised, rewarded students learn easier.

The correct or wrong things that students make must be explained to them. Positive motivation and confidence lead to success and negative feelings and distrust lead to failure. In the learning process the activity of the students, observing that they can do something and feeling of being appreciated increases the learning motivation.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

Teacher, should elect different methods according to the teaching experience, teaching should be carried out with audio-visual aids. Giving the lessons in enriched environment provides motivation.

Some minor changes to the physical environment in the classroom also affect motivation.

Active participation of the students should be provided, their opinions and suggestions should be considered and their creative offers should be utilized.

By benefitting from the feedback and reinforcements care must be taken.

The students should be given the opportunity to describe their feelings and thoughts.

Key Words: motivation, classroom management, student motivation at classroom management, factors that affect motivation

1.Giriş

Psikolojik bir süreç olan motivasyonu, değişik açılardan ele alarak, farklı tanımlamalar yapmak mümkündür.

Motivasyon (güdülenme) kavramının dilimizde tam bir karşılığını bulmak oldukça zordur. Bu kavram İngilizce ve Fransızca "Motive" kelimesinden türetilmiştir. Türkçe karşılığı olarak güdü, saik veya harekete geçirici olarak belirlenebilir. Kısaca motivasyon, bir insanı belirli bir amaç için harekete geçiren güç demektir. Şu halde motive, harekete geçirici, hareketi devam ettirici ve olumlu yöne yönlütici olmak üzere üç temel özelliğe sahip bir güçtür. Motivasyon, bir veya birden fazla insanı, belirli bir gaye veya amaca doğru devamlı bir şekilde harekete geçirmek için yapılan çabaların toplamıdır (Eren, 2001: 492). Başaran (2000) ise motivasyonu, bireyin bir gereksinmesini doyurmaya ya da yeni bir gereksinme yaratmaya yönelik dıştan yapılan etki olarak tanımlamaktadır.

Psikoloji biliminde, davranışın açıklanmasında kullanılan kavramlardan biri olarak motivasyon, içten gelen itici kuvvetlerle (dürtülerle) belli bir hedefe doğru yönelen, belli bir gayesi olan davranışlar için kullanılır (Sürekli ve Tevrüz, 1997).

Şimşek ve diğerleri (1998), motivasyon kavramını, davranışa enerji ve yön veren ve bireylerin belirli amaçlara yönelmesini sağlayan güçler olarak tanımlamışlardır.

Motivasyon süreci tatmin edilmemiş bir takım ihtiyaçların dürtüsü ile başlar. Bu ihtiyaçlar uyarılıncaya kadar kişi motive olamaz. Harekete geçirilmiş veya uyarılmış ihtiyaçlara psikolojide "Güdü" adı verilir (Şimşek ve diğerleri, 1998:194). Güdüler kişilerin belirli davranışlarının nedenlerini açıklayan ve bir davranışla sonuçlanan itici güçler olarak tanımlanabilir.

Motivasyon kavramının temelinde davranışların tetiklenmesi, yönlendirilmesi ve sürdürülmesi yatar. Motivasyonun temel amacı, baskı ve zorlama olmadan bireylerin istekli, verimli ve etkin çalışmalarını sağlamaktır. İnsanlar temel beklentileri karşılandığı sürece daha verimli çalışacak, motivasyonları da yüksek olacaktır (Demirtaş, 2005).

Kullmann & Seidel (2000) motivasyonun başlangıçta öğrenen için gerekli olan güç ve enerjiyi sağladığını ve motivasyonsuz hiçbir öğrenme sürecinin beklenen hedefe ulaşamayacağını belirtmişlerdir (Akt. İşigüzel, 2013). Motivasyon ile öğrenme performansı arasında döngüsel bir ilişki vardır. Schumann (2004: 264), güçlü bir motivasyon ile öğrenme süreci arasındaki döngüyü

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

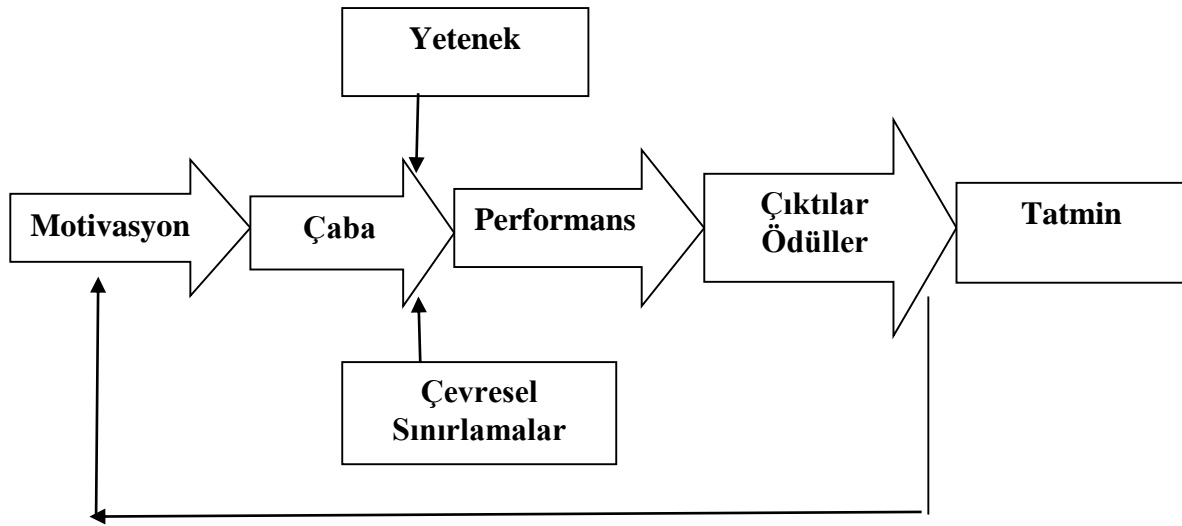

şöyle açıklamaktadır: “Pozitif duygular (motivasyon), bilişsel süreci olumlu yönde etkiler; bilişsel süreç yeni bilgiye ulaştırır; öğrenilen yeni bilgi de, pozitif duyguları (motivasyon) güçlendirir” (Akt. İşgüzel, 2013).

Motivasyonun öğrenme ve davranış üzerindeki etkililiği bilinmesine ve kabul edilmesine rağmen genellikle bir öğretim tasarımında nasıl kullanılacağı ve ne anlama geldiği pek bilinmemektedir. Bu duruma neden olarak motivasyonun, doğrudan görülemeyen ve dolayısıyla ölçülemeyen bir faktör olması; bilişsel hedeflerin kazanım düzeylerinin, motivasyonel (duyuşsal boyut) hedeflerin kazanım düzeylerine göre daha kolay ölçülebileceğine yönelik genel bir kabulün olması gösterilebilir (Seah ve Bishop, 2000; akt. Çakır, 2006) .

Güdülenme bir süreçtir, sonuç değil. Süreç olduğu için de doğrudan gözlenemez. Biz sadece bireylerin hangi etkinlikleri tercih ettiklerini, bu etkinlikler için ne kadar çaba harcadıklarını, bu etkinlikleri sürdürmekte ne ölçüde ısrarcı olduklarını ya da kişilerin sözlü beyanlarını gözlemleyerek güdülenme sürecine ilişkin çıkarımlarda bulunabiliriz (Pintrich ve Schunk, 1996; Akt. Çakır, 2006).

Motivasyon ile performans arasında doğru orantı vardır. Motivasyon ne kadar yüksekse, performans da o derece yüksek olur. Ancak burada kişinin bilgi, beceri, eğitim ve diğer yetenekleriyle beraber çevresel faktörlerin de yeterli düzeyde olması gerekir.

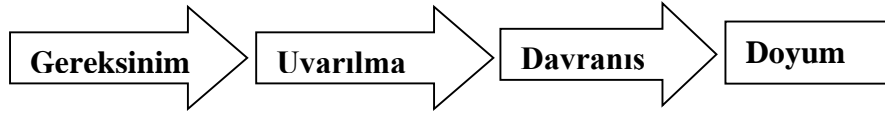
Şekil 1: Temel Motivasyon- Davranış Etkileşimi, Kaynak: Aksu (1996).

Bu çalışmada sınıf yönetiminde önemli bir yeri olan motivasyon kavramı, motivasyon sürecinin işleyişi, motivasyonun özellikleri, sınıf yönetiminde öğrenci motivasyonu, öğrenci motivasyonunu etkileyen etmenler konularına ilgili alanyazın doğrultusunda yer verilmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden döküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır.

2.Motivasyon Sürecinin İşleyişi

Motivasyon bir güdü etkisiyle eyleme geçme sürecidir. Her bireyin sürekli olarak eksikliğini hissettiği ve doyurmaya çalıştığı gereksinimleri vardır. Bu gereksinimlerin ortaya çıkmasıyla motivasyon süreci başlamaktadır. Bir gereksinim ortaya çıktığında ister fizyolojik, ister psikolojik olsun bireyde onu karşılama isteği uyanır, diğer bir deyişle ikinci aşama olarak belirtilen uyarılma gerçekleşir.

Gereksinimlerini gerçekleştirmek için uyarılan birey, üçüncü aşama olan davranışta bulunma aşamasına gelir. Doyum, motivasyon sürecinin son aşamasıdır. Davranışlar sonucunda, gereksinim amacına ulaştığında doyum gerçekleşir ve motivasyon süreci tamamlanmış olur. Bir gereksinimin bittiği yerde, diğer bir gereksinim ortaya çıkar ve motivasyon süreci aynı yolu izleyerek devam eder.

Şekil 2: Motivasyon Süreci Aşamaları, Kaynak: (Özkalp ve Kirel, 1998)

3.Motivasyonun Özellikleri

Motivasyon, bireylerin çeşitli gereksinimlerini karşılamaları için doyum sağlayacak ya da amaca götürecek davranışlarda bulunma süreci olarak tanımlanır. Bu süreç içinde insan gereksinimleri değişebilir ve birey davranışlarında farklılıklar olur. Bu nedenle motivasyonun dinamik bir yapısı vardır.

Motivasyon kişisel bir olaydır; birini motive eden bir olay veya durum, diğerini motive etmeyebilir. Motivasyon, objektif bir olay olmadığından, bireyin davranışları gözlenerek anlaşılabilir.

Motivasyonun diğer bir özelliği ise, enerji verici bir güç olmasıdır. Bireyleri harekete geçirir ve istekli çalışmaya, başarmaya teşvik eder.

Motivasyon, bireyin algılama gücünü artırır. Motivasyonun yüksek olması, dikkatin yoğun bir şekilde toplanmasına yol açar. Yani, motivasyon ne kadar yüksekse algılama da o kadar yüksek olur (Demirtaş, 2005).

4. Sınıf Yönetiminde Öğrenci Motivasyonu

Sınıf yönetimiyle ilgili eğitim bilimleri alanyazını incelendiği zaman, birbirinden farklı tanımların yapıldığı görülmektedir. Çünkü her bir tanım, kendi bakış açısıyla ilgili felsefeyi de yansıtmaktadır. Geleneksel yaklaşımlar disiplini ve öğretmen odaklı sınıf yönetimi yaklaşımını ön plana çıkarırken, çağdaş yaklaşımlar demokratik ortamı ve öğrenci odaklı sınıf yönetimini ön plana çıkarmaktadır. Sınıf yönetimi, sınıfta var olan maddi ve manevi öğelerin örgütün amaçları doğrultusunda etkili ve verimli bir biçimde kullanılması olarak tanımlanmaktadır. Bir başka tanıma göre, yönetsel stratejilerin etkili, etkin öğretimi kolaylaştırarak ve öğrenme çevresini oluşturarak bunun devam ettirilmesidir (Arslan, 2012:7).

Sınıf yönetimi, eğitsel etkinliklerin öğretmen kılavuzluğunda, katılanlarca yönetilmesidir. Sınıf yönetimi mekânın, öğrencilerin ve kaynakların yönetimidir. Uygun öğrenme çevresi hazırlama, bu çevredeki olanak ve ortamı, kuralları, öğrenme düzenini, süreçlerini oluşturma ve kullanma, sınıf

yönetimi olarak adlandırılır (Başar, 2008:4). Sınıf yönetimini etkileyen faktörlerden biri de öğrenci motivasyonu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bireyler, keşfetmek, iletişim kurmak ve çevrelerini anlamak için yoğun bir istek ve ihtiyaçla doğarlar. Ancak, okuldaki eğitimleri başladığında öğrenmeye karşı duydukları bu istek ve arzuyu kaybederler (Ersöz, 2004: 67). Bu durum, öğrenmeye karşı duyulan güdünün korunmasında ve arttırılmasında okulda eğitim öğretim faaliyetlerini gerçekleştiren öğretmenlere büyük sorumluluklar düşüğünü hatırlatmaktadır.

Motivasyon, başarıyı olumlu yönde etkilemektedir. Motivasyon, öğrenci ile öğrenilecek yeni davranış arasında psikolojik bir bağ kurabilmektedir. Bu bağ kurulmadan öğretime başlanması durumunda etkinliklerin verimli olmadığı gözlenmektedir. Birey kolay öğrenmesi için motive edilmiş olmalıdır. Motivasyon öğrenmeyi kolaylaştıran önemli bir etmendir (Kaya, 2001).

Öğrenci motivasyonu, bütün sınıf etkinliklerine etki eden önemli bir niteliğe sahiptir. Bunun sebebi ise motivasyonun hem yeni davranışların öğrenilmesinde hem de önceden öğrenilen davranışların bireyin performansında etkili olabilmesidir. Öğrenme ve performans motivasyon ile karşılıklı ilişkilidir. Bunların biri edinildiğinde bir sonrakine etki eder (Pintrich, 1996; akt. Ceylan, 2003). Öğrenci motivasyonundaki artış, sınıf yönetimi sorunlarının azalmasını sağlar. Ayrıca öğretmen ve öğrencilerin sınıfta daha çok haz duymalarına olanak sağlar (Öncü, 2001).

Öğrenci motivasyonu doğal olarak öğrencilerin öğrenme sürecine katılma isteği ile ilgilidir. Fakat bu ayrıca onların akademik faaliyetlere dahil olması ya da olmamasının altında yatan nedenler ya da amaçlarla da ilgilidir. Bir görevi yerine getirme konusunda öğrenciler eşit şekilde motive edilseler dahi motivasyon kaynakları değişik olabilir. Mark Lepper, doğası gereği motivasyonlu olan bir öğrencinin, bir aktiviteyi sadece kendisi için ve o aktivitenin verdiği keyif, sunduğu öğrenme fırsatı ya da uyandırdığı başarı duygusu için yerine getirdiğini ifade eder. Dış etkenlerce motive edilmiş bir öğrenci ise iyi not, etiket ya da öğretmenin onayını kazanmak gibi “bir ödül elde etmek ya da o aktivitenin dışındaki bir cezadan kaçınmak için” onu yapar (Leper, 1988; Akt.Yavuz, 2006).

Öğrenme sürecine katkıda bulunan etmenlerden biri de öğrenci güdülenmesidir. Öğrenmeyi ve başarıyı etkileyen, ona katkıda bulunan güdülenme, bireyin gereksinimlerini karşılamak için belli bir amaç için belli bir amaç doğrultusunda davranışlar üretmesine, hedefe ulaşmak için çaba harcamasına işaret eder (Ülgen, 1994). Öğrencilerin güdülenmesinde iki amaç vardır: Öğrencileri uyarmak ve ilgilerini sürdürmek .

Güdülenmiş bir öğrenci, öğrenmek için derslerine hazırlanır, yanıtlayamadığı bir soruyu yanıtlamak için sonuna dek uğraşır. Kısaca güdülenmiş bir öğrenci öğrenme sorumluluğunu taşır ve bunu gerçekleştirmek için sürekli çaba harcar. Maslow (1968)’a göre birey öğrenme sürecinde içsel ve dışsal olarak güdülenir. İçsel ve dışsal güdülenmelerden birisinin öğrenmede bulunması öğrenme sürecinin başarılı olması için yeterlidir. Öğrencinin güdülenmesini sağlamak, öğrenme sürecinin hızlandırılmasında önemli bir rol oynar. Öğrenmek için her öğrenci öğretme-öğrenme sürecine istekli katılmak, öğrenmenin gerektirdiği ilkelere uymak, öğrenmesinden sorumluluk taşımak ve çalışmak zorundadır. Bu nedenle öğrenme için gerekli güdülenmeyi sağlamak okulun ve öğretmenlerin öncelik taşıyan görevlerinden biridir (Fidan, 1985).

Güdülenme, başarı için gerekli bilişsel ve davranışsal etkinliklere ayrılan enerjinin miktarını belirlemektedir. Öğrencinin başarılı olma gereksinimi, okumaya ve öğrenmeye olan ilgisi, kendisine bir amaç belirleyip belirlemediği, amaçlarının gerçekçiliği ve işlevselliği, geçmiş başarı ve başarısızlığını hangi değişkenlere yüklediği, öğrenebilme konusunda kendine ilişkin yeterlilik algısı ve neden öğrendiğine ilişkin bilişlerinin tümü güdülenme düzeyini etkilemektedir (Bozanoğlu, 2005).

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

Öğrenci motivasyonu temelde, öğrencinin öğrenme sürecine olan katılma arzusu ile ilgilidir. Öğrenme en etkili şekilde ancak birey öğrenmeye hazır olduğunda, yani bir şey öğrenme isteği hissettiğinde gerçekleşir. Öğrencilerin öğrenirken bir doyum, memnuniyet duymaları gerekir. Bu da hedeflerin öğrenciler için anlamlı olması veya öğrencilerin yeni deneyimlerde bulunma heyecanı taşımaları ile olanaklıdır. Öğrenci ancak o zaman etkin katılım gösterebilmektedir (Ceylan,2003).

Öğrenciler, beklentileri ile bu beklentilerini elde etmek için gösterdikleri çabaların sonuçları arasında bir tutarlılık ve uygunluk bulamamaları durumunda, motivasyon kaybına uğrayabilirler. Bu nedenle öğrencilerin çaba ve gayretlerini sürdürmeleri için içsel ve dışsal motive edilmeleri gerekmektedir. Öğretim tasarımcıları, öğrencilerin bir derse yönelik içsel motivasyonlarının sürdürülmesi ve geliştirilmesi için dışsal pekiştiricilerin dikkatli bir şekilde kullanılmasını önermektedirler (Main, 1993,akt. Çakır, 2006).

Motivasyon eksikliği, okulda öncelikle akademik başarının düşmesi ile kendini göstermektedir. Öğrenci etkinliklerde dikkatsizleşir, düşük notlar almaya başlar ve umursamaz tavırlar göstermeye başlar. Bunun temelinde ise kendini değerli bulma duygusunu korumak yatmaktadır. Birey başarısız olup, değersizlik duygusu yaşamaktansa, denememeyi tercih eder. Motivasyon eksikliği ve yanlış tutumlar sonucunda başarısız olma kaygısı giderek daha çok yaşanmaya başlar. Yapılabilecek küçük yardımlar bile, birçok öğrencinin motive olması için yeterli olabilmektedir (Selçuk, 2000).

Uygun sınıf yönetimi, sınıf içindeki davranışları düzenler. Öğretmen ve öğrencileri öğretim-öğrenme etkinlikleri için serbest bırakır. Düzenli ve iyi yönetilmiş sınıf çevresi çocukların enerjilerini çalışma ve öğrenme üzerinde yoğunlaştırmalarını destekler (Gürkan ve Gökçe, 1999).

Sınıf yönetiminde, öğrencide kalıcı izli davranış değişikliği meydana getirmek esastır. Öğretmenin temel hedefi, öğrencilerin dikkatini sürekli öğrenme materyaline yönlendirme, öğrenme motivasyonunu artırma ve öğrencilerde öğrenmeye yönelik içsel kontrolün geliştirilmesi olmalıdır (Gürkan ve Gökçe, 1999). Sınıf yönetimi de temelde, öğrencilerin kişisel ve psikolojik gereksinimlerine dayanmaktadır. Sınıfta öğrenme ortamının ve yaşantılarının düzenlenmesi, yönetilmesi ve böylelikle öğrenciyi öğrenmeye motive edici önlemlerin alınması yine öğretmenin sorumluluğundadır. Öğretmenler, ilk önce öğrenci gereksinimlerini ve bu gereksinimlerle ilişkili olan davranışları anlamalı, daha sonra da sınıfta öğrencilerin kişisel gereksinimlerini karşılamak için iyi bir sınıf yönetimi sağlamalıdır (Celep, 2000). Eğitim öğretim etkinliklerinde motivasyon sağlama önemli bir rol oynamaktadır (Tan, 2001).

Sınıf içinde motivasyondan söz ederken iki temel faktörün varlığından bahsedilebilir. Bunlar öğretmen ve öğrencidir. Bunların yanında sınıf içi motivasyonu destekleyici faktörler arkadaşlar, okul yönetimi, aile, diğer öğretmenler ve etüt merkezleri olarak kategorize edilebilir. Sınıf içi motivasyonu etkileyen direkt faktörler öğretmenin dış görünüşü, öğretme teknikleri, öğretmenin öğrencilere davranışları ve sınıf, okul içi fiziksel koşullar olarak özetlenebilir (Deese, 1967; akt. Gültan 1999).

Öğrencilerin motivasyonunu yükseltmek veya var olan motivasyon düzeylerini korumak, öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri ile doğrudan ilişkilidir. Etkili sınıf yönetimi becerisine sahip öğretmenlerin, öğrenmeye ayrılmış, olan süreyi verimli olarak değerlendirmeleri, öğrencilerin akademik başarısı ve öğrenme motivasyonları açısından çok büyük önem taşımaktadır (Gürkan ve Gökçe, 1999:166).

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

5. Öğrenci Motivasyonunu Etkileyen Etmenler

Sınıfta motivasyon aşağıdaki değişkenlerden etkilenir (Lumsden, 1999; Gürkan ve Gökçe, 1999:168):

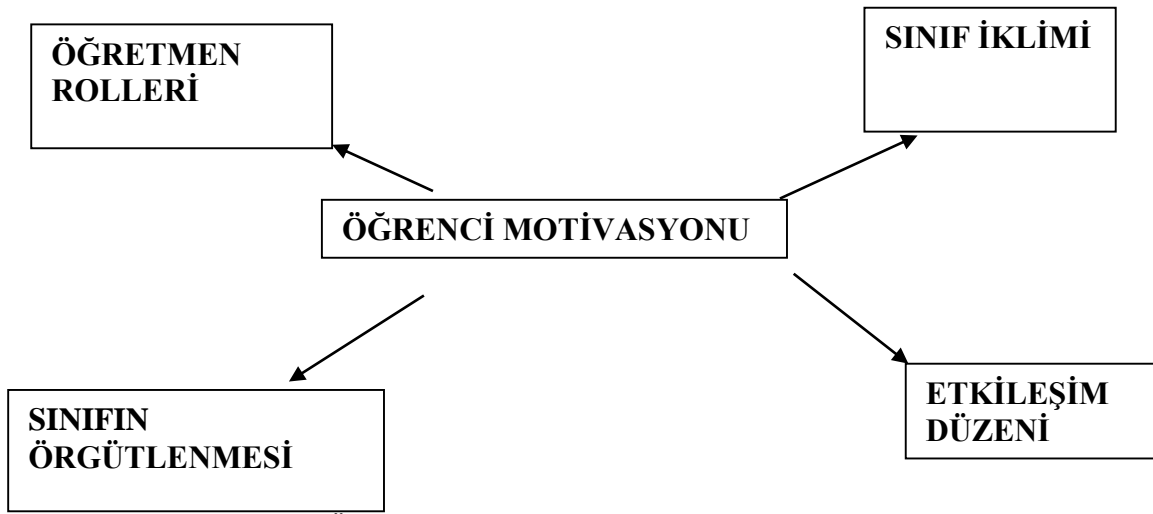
5.1.Öğretmen Roller: Öğretmenin rehberlik ve danışmanlık rolü, bilgi kaynağı rolü, öğretim yöntem ve teknik rolü ve düzen sağlayıcılık rolü.

5.2. Sınıfın Örgütlenmesi: Sınıfın ve dersin örgütlenmesi.

5.3. Etkileşim: Sınıf içi etkileşim ve yerleşim düzeni.

5.4. Sınıf İklimi: Öğretmen-öğrenci ilişkileri, sözlü ve sözsüz iletişim, okul yönetimi, okul iklimi ve kültürü, okul-öğretmen-aile ilişkileri

Öğrenci motivasyonunu etkileyen etmenler şekil 3'te gösterilmiştir:

Şekil 3: Öğrenci Motivasyonunu Etkileyen Etmenler

5.1. Öğretmen Roller

Sınıfta öğretimin ve davranışların yönetilmesinden sorumlu olan öğretmenin gerçekleştirmesi gereken roller vardır. Smith (1985)'in yaptığı bir çalışmada etkili : öğretmenle ilgili olarak şu özellik ve davranışlar belirlenmiştir: Etkili öğretmen a) iyi organize olmuştur, b) sınıfın rutin işleri çok zaman gerektirdiğinden öğrencilere akademik görevlerde daha çok zaman verir, c) sınıfı bir bütün olarak ya da büyük gruplar içinde eğitme eğilimindedir, d) akademik başarıyı vurgular ve tüm öğrencilerin başarısını bekler, e) sınıf etkinliklerini seçer ve yönetir, f) öğrencilerin bir konuyu öğrendiklerinden emin olmadan bir sonraki konuya geçmez, g) olabildiğince öğrencileri öğrenme etkinliklerine katar, h) konusuna-alanına hakimdir, i) çok iyi sunma becerileri vardır, k) öğrenci gelişimini sorular sorarak ve odanın etrafında daireler oluşturarak yönetir, l) öğrencilere ne öğrendiklerini ve hala neyi öğrenmeye gereksinimleri olduğunu bilmelerini sağlayıcı uygun dönüt verir, m) öğrencilerin birbirleri ile işbirliği içinde çalışmalarını ve işlerinde sorumluluk almalarını sağlayıcı yollar bulur, n) gönüllülerden çok özelliği olan öğrencilere sorular yöneltir, o) olumlu davranışı pekiştirir, olumsuzlukları kontrol eder, p) ders dönemleri içinde anında ödevlere not vermez (Akt. Balcı, 1993).

Etkili öğretmenler, öğrencilerin güdülenmelerini sağlamak için planlar yapar. Brophy (2004) güdülenmeyi arttıran etkili bir öğretmenin sahip olması gereken özellikleri listelemiştir. Bu listede öğretmenlerin “iş birlikçi ve demokratik bir tutuma sahip olma, iyiliksever ve nazik kişilikli olma, sabırlı olma, meraklı olma, samimi ve hoşgörülü olma, adaletli ve tarafsız olma, mizah duygusuna sahip olma, tutarlı hareketlerde bulunma, öğrencilerin problemleri ile ilgilenme, esnek olma, onay ve övgüyü kullanma, konuların öğretiminde uygun öğretim yöntemlerini kullanma” özelliklerine yer verilmiştir (Akt. Güran, 2012: 300).

5.1.1. Öğretmenin Rehberlik ve Danışmanlık Rolü

Öğretmen, bilgi aktarıcı değil, yol göstericidir. Öğretmen, öğrencinin öğrenmeyi öğrenme, araştırmayı öğrenme, okumayı, çalışmayı zevk ve alışkanlık haline getirme sürecinde kendisine rehberlik yapan en güvenilir uzman eğitici olmalıdır. Öğrencinin her çeşit sorununda güvenle iletişim kuracağı bir kişi olan öğretmenler, motivasyon sorunları ortaya çıktığında değil, sorun ortaya çıkmadan önce motivasyonu sağlamak için stratejiler belirlemelidirler (Alderman, 1999, akt. Ceylan 2003).

Öğretmenin, öğrencinin doğallığına uygun olarak onun yaratıcılığını desteklemek, onun öğrenim güçlüklerini aşmasına yardım etmek rolü vardır. Rolün içerdiği etkinlikler: öğrencileri geliştirmek, onların ilgilerini ve becerilerini daha duyarlı hale getirmek, öğrencilere yardım etmek, onların amaçlara ulaşmada ve öğrenme engellerini kaldırmak konusunda kavrayışı ve problem çözme becerilerini kullanmayı öğretmede rehberlik etmektir (Hesapçioğlu, 1997: 258).

Öğrenme sürecinde eğitim yönlendiricilerin esnek olması gereklidir. Eğitim yönlendiricileri başarıya ulaşmada grup içi katılımlar ile sınıfa ait olduklarını öğrencilere belirtmelidirler. Diğer yandan eğitim yönlendiricileri öğrencilerin bireysel motivasyonlarını ortaya çıkarmada da çaba harcamalıdır. Gerekirse eğitim yönlendiricileri ders saati dışında ya da dersten sonra öğrenciler ile birebir görüşmeler yaparak motivasyonu sağlayabilirler. Eğitim yönlendiricileri birebir görüşmeler yaparak bireysel olarak motivasyonu sağlayabilmelidir (George, 2010: 84-85; Akt. Ersoy ve Başer 2010).

5.1.2. Öğretmenin Bilgi Kaynağı Rolü

Dinlemek, mesleki hazırlık, ders düzenleme ve öğretim materyallerinin sunulması, soruların cevaplandırılması vb. öğretmenin bilgi kaynağı rolünü yerine getirmektedir (Hesapçioğlu, 1997: 258). Öğretmen anlattığı konuya ilişkin bilgilerini daima tazelemeli, bunun dışında öyküler, anılar, şairlerle dersi tamamlamalı, öğrencilerine daima yeni fikirler, idealler, araştırma alanları sunmalıdır. Öğretmen anlattığı derslerle ilgili olarak çocukta merak uyandırmalıdır. Aslında öğretmenin kendisi öğrenciler için başlı başına bir modeldir (Ataç, 2002: 54).

5.1.3. Öğretmenin Yöntem ve Teknik Rolü

Öğrenme durumu ve öğretim hizmetini etkileyen öğeler esas alınarak, yıllık, ünite, günlük planların yapılması, kaynakların belirlenip dağılımının sağlanması, öğretim strateji ve yöntemlerinin seçimi, araç sağlama, öğrenci özelliklerini belirleme, gelişimlerini izleme ve değerlendirme, öğrenci katılımını sağlama gibi öğeler öğretmenin yöntem ve teknik uzmanı olarak değerlendirilen önemli rollerinden biridir (Tan, 2001: 208).

Öğretim planlanırken önceden öğrenilen bilgiler, öğrenilecek yeni bilgiler için bir köprü niteliğini gösterecek şekilde düzenlenmelidir. Çünkü en iyi planlanmış materyal öğrenciler için bilgiyi anlamlı kılabilir. Öğretmen, araştırma ve sorgulamaya dayalı, teknolojiye yararlanarak, öğrenci katılımını yoğunlukta gerektiren ve öğrenci dikkatini yakalayacak, onları motive edecek yöntem ve tekniklere başvurulmalıdır. Dersin işlenmesinde seçilen yöntem önemli bir yer tutmaktadır. Öğretmenin bir konunun işlenişinde birden çok yöntemi bir arada kullanması ve öğrencilerin bir konuyu başardıklarından, öğrendiklerinden emin olmadan bir sonraki konuya geçmemesi öğrenmeyi

olumlu yönde etkileyebilmektedir. Bu nedenle öğretmenin, öğretim yöntemlerini bilinçli bir şekilde kullanacak mesleki yeterlikler göstermesi beklenmektedir (Aydın, 1998: 45).

5.1.4. Öğretmenin Düzen Sağlayıcılık Rolü

Davranış düzenleme; sınıf ortamının istenen davranışları sağlayabilir hale getirilmesi, sınıf ikliminin olumlulaştırılması, sorunların ortaya çıkmadan önce tahmin edilmesi yolu ile istenmeyen davranışların önlenmesi, sınıf kurallarına uyulmasının sağlanması, istenmeyen davranışların her öğrencinin oto kontrolünün kendi içinden gelen otonomi ile değiştirilmesi ve bu yönde eğitilmesi kurallarıdır (Ataç, 2002 : 158).

Öğretmenin düzen sağlayıcılık rolü, amaç koyma ve amaçlara erişebilmek için yöntemler belirleme, yapı ve nitelik ölçülerinin belirlenmesi, sonucun değerlendirilmesini içermektedir (Hesapçıoğlu, 1997:258). Öğretmenin bu rolleri sınıf etkinlikleri bakımından ele alındığında, öğretmen öğrencileri motive eden, sınıf etkinliklerini planlayan, öğrencileri bilgilendiren, genel düzeni sağlayan danışman kişi olarak değerlendirilmektedir (Sünbül, 2002:226). Öğretmen örnek davranışları ile başarının temel öğelerinden birinin düzen ve düzenli çalışma olduğunu, öğrencilerine bir yaşam biçimi olarak benimsetebilmelidir ve bunları öğrencilerin alışkanlık haline getirmesini sağlayabilmelidir. İçten bir düzen anlayışına sahip olmalıdır. Öğrenciye sınıfta bu imkanı vermelidir (Ataunal, 2000: 89).

Öğrencilerin öğrenme eylemlerini sürdürmelerindeki neden, içten veya dıştan yönelimli olabilmektedir. Kendi çıkarı için yapıldığında sağladığı zevk, meydana gelen öğrenme veya öğrencide uyandırdığı başarı duygusu içten yönelimli motivasyonun göstergesidir. Ödül almak veya cezadan kaçınmak için yapılan eylemler ise dıştan yönelimli motivasyon göstergesidir (Lumsden, 1999; Akt. Ceylan, 2003). Bir okuldaki disiplin sorunları, öğrencilerin gereksinimlerinin karşılanmamasından ve içsel güdülenme eksikliğinden kaynaklanabilmektedir (Selçuk, 2000:65).

5.1.4.1. Öğrencilerde İçsel Motivasyon

İçsel motivasyon, bir kimsenin dışsal ödül olmadığı halde belli bir etkileşimle meşgul olmasını ya da bu etkinliğe katılmasını, sadece bundan dolayı haz alması ve doyum sağlamasını ifade etmektedir. Bir öğrencinin sırf ilginç bulduğu için derse gitmesi ya da belirli konularda daha fazla bilgi edinmiş olmasından dolayı doyum sağlaması içsel güdülenmeye örnek gösterilebilir (Vallerant & Pelletier, 1992; akt. Çakır, 2006).

İçsel motivasyonda davranışın nedenselliği bireyin içindedir. Bu tür motivasyon bireylerin ihtiyaçlarından kaynaklanır. İlgi, yetenek ve merak bu kaynakların en önemlileridir. Yüksek düzeydeki içsel motivasyon başarı ile doğru orantılıdır (Yazıcı, 2009).

İçsel motivasyon, bireyin kendisinden kaynaklanan ihtiyaçların oluşturduğu motivasyondur. İçsel motivasyonun kaynağı bireyin içinden gelen merak, ilgi, öğrenme ihtiyacı, yeterlik ve gelişme duygusu olabilir. İçsel motivasyon özerk olmak, başarılı olmak, bir topluluğa veya gruba ait olmak ve kendi kendimizi iyi hissetmek için gereklidir (Erdem, 2012 : 231).

Motivasyon ilgi, gereksinim, merak vb. değişkenlerden kaynaklanıyorsa içsel motivasyon söz konusudur (Senemoğlu, 2000:106). İçsel motivasyonlu öğrenciler öğrenme eylemini anlam ve değer taşıyan bir süreç olarak algırlar (Lumsden, 1999; akt. Ceylan 2003). Motivasyon, bireyde bir şey yapma dürtüsünü ateşleyen bir güçtür. Öğrenci bir arzu hisseder veya bir şeye gereksinim duyarsa, o motivasyon içtendir (Spence Rodgers ve diğerleri, 2000; akt. Ceylan, 2003). Raffini'ye (1996: 3) göre hiçbir zorlama olmaksızın yapılan davranışların temelinde içsel motivasyon vardır. Bu duygu insanı bir şey yapmak için harekete geçirir. Eğitimde önemli olan, öğrencinin herhangi bir öğrenme birimine karşı ilgi, gereksinim, merak duymasını sağlayarak içsel motivasyonuna yardımcı olmak ve öğrenme etkinliğini sürdürmesi için gerekli öğretme-öğrenme ortamlarını düzenlemektir (Senemoğlu, 2000: 107).

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini sergileyebilecekleri fırsatlar içsel motivasyonlarını artırır (Selçuk ve Güner, 2000: 65).

Son zamanlarda araştırmacılar öğrenme ile yakından ilişkili olan motivasyon ve motivasyonel süreçler ile ilgilenmişlerdir. Yapılan çalışmalar da göstermektedir ki genellikle motivasyonel süreçlerden amaç yönelimi ve öz-yeterlik inancı üzerinde durulmaktadır. Amaç yönelimi, öğrencinin öğrenme işi ile neden ilgilendiğine ilişkin algısını ifade etmektedir (Pintrich, Smith, Garcia ve Mc Keachie, 1991; Akt. Aydın, 2014). Amaç yönelimi temelde öğrenme amaç yönelimi ve performans amaç yönelimi olarak iki kısma ayrılmıştır. Öğrenme amaç yönelimine sahip kişilerde kendi öğrenme sürecine değer verme ve bunun için gayret gösterme, performans amaç yönelimine sahip kişilerde ise az gayret ile başarılı olabileceğini ya da daha iyi yapabileceğini diğerlerine gösterme çabası vardır (Ames ve Archer, 1988; Akt. Aydın, 2014). Öğrenme yönelimli öğrenciler öğrenme, anlama, beceri geliştirme ve bilgi olarak uzmanlaşma üzerine odaklanırlar. Performans yönelimli öğrenciler ise diğer kişileri yeteneklerinin etkisinde bırakmaya ve düşük yetenekli izleniminden kaçınmaya odaklanırlar (Kaplan ve Maehr, 2007; Akt. Aydın, 2014). Kısacası amaç yöneliminde kişinin başarmak için içsel olarak belirlediği nedenleri vardır. Öz-yeterlik bireylerin belirli eylemleri yapmak veya bazı işleri başarmak için yeteneklerine duydukları güven düzeyleridir. Ayrıca insanların nasıl düşünmesi, hissetmesi, kendini motive etmesi ve hareket etmesi gerektiğini de etkiler (Bandura, 1995; Akt. Aydın, 2014).

İçsel motivasyonu destekleyici etmenler şunlardır (Ulusoy, 2002; Erdem, 2012: 227) : Sırtını okşama (ilköğretim öğrencileri için), sosyal destekleyiciler, cesaretlendirici görevler, belirli becerilerin üstesinden gelme arzusu, destekleyici sınıf ortamı, öğrencinin istekli olması, eğitim yaşantısından hoşnut olma, becerilerine inanma, umutsuzluktan kaçınma, başarı fırsatları yaratma, öğrencileri fert olarak değerlendirme, risk alma davranışını cesaretlendirme, ilgiyi iletişime katma, kendini değerli algılamasını oluşturma, güvenle kabul etme, bilgi edinme arzusu, içgörü geliştirme, merak, özerklik, faaliyetlerin kendi seçimi olması, özdeşleşme, içselleştirme.

İçsel motivasyon, sınıf içinde bir sorunu çözme arzusunun ve çözüm yollarının bulunmasının özünü oluşturmaktadır. Raffini (1996) 'ye göre içsel motivasyonun öğeleri özerklik, yeterlik, ait olma ve ilişki, benlik saygısı ve destekleme ve uyarılmadır (Akt. Selçuk ve Güner; 2000).

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

Tablo 1. İçsel Motivasyon Öğeleri

İçsel Motivasyon Öğeleri	Özelliği	Yapılacak Etkinliklerde Edinilmesi Gereken Amaçlar
Özerklik	Kendi kararlarını kontrol etmek.İçsel motivasyon öğrencinin psiko-akademik başan gereksinimini kendi kararlarının kontrolünü ateşler. Bu bireyin özerkliğidir.	Çocukların kendi yaşamlarını denetlemelerini sağlamak
Yeterlik	Özerklik öğrenciyi kendisini başarılı hissettirecek şeyleri yapmaya yöneltilir. Bu durum bireyin yeterlik duygusudur.	Çevreyi anlamada başarılı olmalarına yardım etmek
Ait Olma ve İlişki	Kendini daha geniş, bir grubun üyesi hissetmek. Yine yeterlik duygusu kendisinden daha geniş kapsamlı birbütünün parçası olma duygusu olan bireyin aitlik duygusunu ortaya çıkarır.	Akran grupları içinde başarılı ilişkiler kurabilmeyi öğretmek
Benlik Saygısı	Kim olduğu konusunda kendini iyi hissetmek. Bireyin ne olduğundan mutlu olmasını hissettiren benlik saygısıdır.	Kendi değer ve önemlerinin farkına varmalarını sağlamak.
Destekleme ve Uyarılma	Özerklik, yeterlik, ait olma, ilişki ve benlik saygısının ortaya çıkması ile bireyin yaptıklarından kişisel keyif almasını sağlayan destekleme ve uyarılma duygusu ortaya çıkar.	Üstlendikleri iş ve görevleri eğlenceli hale getirebilmek.

Kaynak: (Raffini, 1996; Akt. Selçuk ve Güner, 2000).

Öğrencilere öğrenmek için içsel motivasyonu aşlamak öğretmenin sınıf içinde sürdürdüğü etkinliklerle mümkündür (Lumsden, 1999; Akt. Ceylan 2003). Sonuçta öğrenciler temel gereksinimleri karşılandığı oranda daha iyi öğrenmektedirler. Psikolojik rahatlık, gizlilik, kendine olumlu bakma duygusuna olan gereksinim, bilme, öğrenme, ortaya çıkarma gibi gereksinimlerden daha etkilidir. Öğrencinin öğrenmeye duyduğu gereksinimden çok, kendini tatmin edebileceği gereksinimlerini sağlamasına yardımcı olunmalıdır (Palardy, 1996; Akt. Ceylan, 2003). Öğrencilere uygun olan her fırsatta seçenekler sunmak içsel motivasyonu artırır. Örneğin işbirliğine dayalı öğretim içsel motivasyonu desteklerken, konu merkezli öğretim yaratıcılığı ve içsel motivasyonu düşürmektedir (Selçuk ve Güner, 2000: 65).

5.1.4.2. Öğrencilerde Dışsal Motivasyon

İçsel güdülenmenin aksine dışsal güdülenme, davranışın kendisini yapmak için değil; nihai bir amaç için bir araç olduğundan dolayı meşgul olunan çok çeşitli davranışları içermektedir (Vallerant & Pelletier, 1992; akt. Çakır, 2006).

Davranışın nedenselliği bireyin dışında, çevredeyse, bu dışsal motivasyon olur. Bu kapsamda ödül ve cezalar, öğrenci aldıkları sosyal destek ve cesaretlendirmeler dışsal motivasyon kaynaklarıdır (Wu, 2003; akt. Yazıcı, 2009).

Dışsal motivasyon, bir görevin ya da bir etkinliğin tamamlanabilmesi için başka biri tarafından sağlanan ödüllerle oluşturulan motivasyondur. Dışsal motivasyon, dışsal uyarıcılara bağlıdır. Dışsal uyarıcılar ödül, ceza, takdir edilme, baskı, rica, sevilme, kabul görmek olabilir (Erdem, 2012 : 231).

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

Birey, ödül ya da derece kazanmak, cezadan kaçınmak vb. nedenlerle herhangi bir şeyi yapmak üzere harekete geçiyorsa bu duruma dışsal motivasyon denir (Senemoğlu, 2000:106). Öğrenme eylemine karşı dıştan yönelimli olan öğrenciler okul ile ilgili görev ve ödevleri bir çeşit ödül peşinde olduklarından dolayı yerine getirmektedirler. Bu ödül iyi not almak veya okulun onur tablosunda yer almak biçiminde olabilir (Lumsden,1999; akt. Ceylan, 2003).

Dışsal motivasyonu destekleyici etmenler şunlardır (Ulusoy, 2002; Erdem, 2012): Not, mükafat, ödül, sertifika, kupa madalya, öğrenci teşkilatına üyelik, rekabet, tasdik edilme arzusu, öğretmen baskısı, ebeveyn baskısı, arkadaş baskısıdır.

Genelde öğrenmeye karşı dışsal yönelimli bireyler bir görev aldıklarında içsel yönelimli bireylere göre daha az zihinsel çaba ve girişim, daha az etkili stratejiler izlerler. Yapılan bir araştırmaya göre, öğrencilerin motivasyon yönelimi, ders çalışırken veya bir etkinliği yaparken, uyguladıkları strateji tiplerini etkilemektedir. Kendi kişisel yararı için öğrenen öğrenciler daha fazla çaba gerektiren ve bilgiyi daha derinden oluşturmayı sağlayan çalışma stratejileri kullanmaya ve onları değerli kılmayı benimserlerken, dışsal yönelimli öğrenciler ise daha az zihinsel çaba göstermektedirler (Lumsden, 1999; Akt. Ceylan 2003). Oysa insan gelişiminde asıl olan, içsel motivasyondur (Selçuk ve Güner, 2000: 65).

Motivasyonsuzluk durumu; bireyler kendi eylemleriyle sonuçları arasındaki bağlantıyı algılayamadıkları zaman güdülenmeme durumu söz konusudur. Bu kişiler ne içsel olarak ne de dışsal olarak güdülenmezler. Güdülenmemiş olan bireyler yetersizlik duyguları yaşarlar ve olanları kontrol edemeyeceklerine ilişkin bir beklenti içerisindeyler (Vallerant ve Pelletier, 1992; akt. Çakır, 2006).

Öğretmen dışsal motivasyonu ve içsel motivasyonu dengeli kullanmaya dikkat etmelidir. Öğrencinin ilginç, anlamlı ve değerli gördüğü etkinlik için dışsal motivasyon kullanmaya gerek yoktur. Bunun yanında daha az ilginç, anlamlı ve değerli olan bir etkinlik için motivasyonun artırılmasında dışsal ödüllerin kullanılması gerekir. Dışsal motivasyonu sağlayabilmek için öğretmen öğrenciyi iyi tanımalıdır. Öğretmen öğrencinin hangi ihtiyaçlarının karşılandığını, hangilerinin karşılanmadığını bilmek zorundadır, çünkü giderilmiş ihtiyaçların motive edilme özelliği yoktur (Şahin, 2012: 42; Akt. Yılmaz ve Arslan, 2014).

Motivasyon, birçok alanda özellikle de eğitimde çok etkili bir faktördür. Motivasyon, öğrencilerin matematik gibi anlamakta zorlandıkları derslerde özellikle ihmal edilmemesi gereken bir boyuttur. Motivasyonun içsel ve dışsal boyutuyla ilgili birçok araştırma yapılmıştır. Bu araştırmaların sonuçları, bir derse yönelik dışsal motivasyonun artmasının o derse (nesne) yönelik içsel motivasyonu azaltıp azaltmadığına dair farklı görüşler ortaya koymaktadır. Dede ve Argün (2004) tarafından yapılan araştırmada, öğrencilerin matematik dersine yönelik içsel ve dışsal motivasyonları arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini, Ankara il merkezindeki bir ilköğretim okulunda okuyan 7. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmanın verileri, 26 maddeden oluşan motivasyon ölçeğinin öğrencilere 4 hafta süren (16 saat) bir deneysel çalışmadan önce ve sonra olmak üzere iki kez uygulanması sonucu elde edilmiştir. Araştırmanın sonuçları, öğrencilerin matematiğin öğretiminin dışsal eğilimlerinden daha çok içsel eğilimlerini harekete geçirecek şekilde yapılmasını istediklerini ortaya koymaktadır. Ayrıca, öğrencilerin matematiğe yönelik dışsal motivasyonlarını artırıcı faktörlerin, öğrencilerin matematiğe yönelik içsel motivasyonlarında bir azalmaya/artmaya neden olmadığı da belirlenmiştir.

5.1.4.2.1. Ödül, Övgü ve Cezanın Sınıfta Motivasyona Etkileri

Öğrenci motivasyonu sınıf etkinliklerine aktif katınıldığında, ödül ve övgü ile ya da tanınarak beslenmelidir. Ödül, bir çabanın sonunda ulaşılabilecek amaç olarak motive edici olabileceği gibi, ödülün tamamı veya bir kısmı hemen verilerek de motivasyon sağlanabilir. Ödül, bir konuda öncelik

tanınma, bir aracı daha uzun süre kullanabilme, bir kurula üyelik, sosyal kabul görme, sözel ödüller, maddi ödüller şeklinde geniş bir seçenekler dizisini içerebilir. Öğretimde en etkili ödül biçimi, bir görev verilip onu başarı ile tamamlayabilen öğrencinin kendi halinden hoşnut olabilmesidir. Bu durum ise başarı duygusunu tadan bir öğrencinin içsel motivasyonunu ateşleyerek yeni başarılar arayışına girebilmesini sağlayabilecektir (Başar, 2001:88-89). Ödüller, öğretmene yardım, arkadaşlarının yanında oturma, sözlü övgüler gibi sosyal ödüller olabileceği gibi altın yıldızlar, yüksek notlar, tahtaya isim yazma gibi maddi ödüller de olabilir. Bu tarz ödüller iki önemli sorunu beraberinde getirebilmektedir. Birincisi, öğrenci sadece yüksek not almak için öğrenmek isteyebilir. İkincisi ise öğrencilerin ödülü veren öğretmene bağımlı hale gelmeleridir. Böylesi durumlarda başka bir öğretmen sınıfa girdiğinde ondan bu tarz ödüller alamayan öğrencinin motivasyonu düşebilmektedir (Palardy, 1996; Akt. Ceylan, 2003).

Motivasyon, ödül sistemi ile bağıntılı olarak öğrencinin öğrenim sürecinde gösterdiği istekli davranışlar zinciridir (Palardy, 1996; Akt. Ceylan 2003). Öğrencileri derse motive etmek için, öğrenmenin gerektirdiği çabayı harcayan ve dikkat eden öğrenciler pekiştirilmelidir. Öğrencilerin öğrenme stratejileri geliştirmelerine yardım edilmelidir (Demirtaş, 1999).

5.2. Sınıfın Örgütlenmesi

Eğitim, belli öğrenme yaşantılarının kazandırıldığı bir kurum değil, aynı zamanda eğitim-öğretim ortamlarında kazandırılan yaşantıların sınıflandırıldığı ve örgütlendiği ve aralarında somut ilişkilerin belirlenerek belli bir plan dahilinde etkinliklerin ve ortamların çağdaş eğitim anlayışı doğrusunda yapılandırılması ve yürütülmesi ile ilgili sistemler bütünüdür (Ünal ve Ada, 2003).

Öğretmenlerin sınıflarını örgütlerlerken ve yapılandırırken seçmiş oldukları yapı ve süreçler, sınıfın gelişimi ve sosyal- akademik öğrenme ölçütlerini etkileyen önemli etkenlerdir. Sınıf, öğrencinin utanma, başarısızlıktan çekinme, eleştirilme, gülünç olma, küçük düşme, cezalandırılma kaygılarından kurtarılacak şekilde örgütlenmelidir (Başar, 2001).

Sınıflar öğrencilerin öğrenme isteğinin gelişmesine olanak sağlayıcı biçimde düzenlenmeli, öğretmen de davranışların, öğrencilerin öğrenme isteğini destekleyici ve geliştirici biçimde değiştirmelidir (Demirtaş, 1999). Dikkati bir konu üzerinde toparlayabilmek için en önemli öğenin “motivasyon” olduğu unutulmamalıdır. Motivasyon, öğrenmenin gerçekleşebilmesi için temel etkenlerden biridir. Öğrenciyi motive etmek için, öğretmenin öğrenilecek materyali çekici hale getirmesi ve gereken örgütlemeyi yapması beklenen bir durumdur (Erden ve Akman, 1997). Bu bağlamda öğretim araç gereçlerinin kullanımının planlanması gerekir. Öğretim programlarında öngörülen etkinliklerin gerçekleştirilmesini sağlayacak kolaylıklar düşünülerek gerekli örgütlemeler yapılmalıdır. Örneğin tüm öğretim araçları derse başlamadan önce kullanıma hazır olarak bulundurulmalıdır (Ünal ve Ada, 2003).

5.3. Etkileşim Düzeni

Öğrenciler ve öğretmenler zamanlarının çoğunluğunu etkileşimin olduğu sınıf denilen sosyal düzen içinde geçirmektedirler. Sınıfın amacı öğrenmeyi kolaylaştırmaktır. Bu amacı gerçekleştirmekte etkili olan değişkenlerden biri de sınıfın etkileşim düzenidir (Ünal ve Ada, 2003). Sınıfın etkileşim düzeni etkili sınıf yönetiminin sağlanmasında önemli bir unsurdur. Sınıfın etkileşim düzenine ilişkin değişkenler başta öğrenci sayısı olmak üzere, ısı, ışık, renk, temizlik, görünüm ve ses yalıtımıdır. Tüm bu değişkenler motive edici, öğretici ve ilgi çekici bir biçimde düzenlenmesi gerekmektedir. Sınıfta yer alan nesnelere uyumlu, amaçlara uygun ve öğrencilerin gereksinimleri karşılayacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir (Aydın, 1998).

İyi bir sınıf düzeni, öğrenciyi motive etmekte, öğrenci başarısını artırarak öğrenilenlerin hatırlanmasına yardımcı olmaktadır. Sınıf düzeninin öğrencilerin birlikte çalışma alışkanlığı

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

kazanmalarına katkıda bulunduğu ortaya konan bulgular arasındadır. Etkili bir eğitim ortamı, görünümü açısından öğrenciyi olumlu yönde etkileyerek, onun seçici bir kişilik kazanma bilincini geliştirmesine de katkıda bulunacaktır. Bu nedenle, öğretmen engelleyici durumları mümkün olduğunca kontrol altında tutmak durumundadır (Uludağ ve Odacı, 2002).

5.4. Sınıf İklimi

Sınıf iklimi sınıfın sosyal, psikolojik ve duygusal özelliklerinin yanı sıra ortamın fiziksel düzenine ilişkin özellikleri de içerir (Pintrich, 1996; akt. Gürkan ve Gökçe, 1999). Öğrenmenin temeli sınıf ikliminin niteliğine bağlıdır.

Etkili bir öğrenme ikliminde, akademik başarının desteklendiği, iletişim ağının açık olduğu, olumlu davranış beklentilerinin varlığı, öğretmen-öğrenci işbirliğinin hakim olduğu, korkusuz bir dersin ve olumlu araçlarla sınıfın yönetilmesi ile öğretmen-öğrenci deneyimlerinin dahil edilerek, güvene dayalı ilişkiler hakimdir. Bununla birlikte dürüstlük ve alçak gönüllüğünün hakim olduğu ortamlar öğrenci motivasyonunu doğrudan etkilemekte ve ait olma duygusunu aşılayarak yüksek adanmışlıkla öğrenim sürecine katılmaları sağlanmaktadır (Çelik, 2002).

Araştırmacılar uzun zamandır sınıf içi olanaklarının öğrenci motivasyonunu nasıl etkilediğini araştırmaktadırlar. Genel bulgulara göre karşılıklı saygı, yüksek standartlar ve bireyler arası ilginin, öğrenci devamında diğer olanaklara göre daha etkili olduğu ortaya konmuştur (Arends, 1991; Akt. Ceylan, 2003). Brophy (1987)'nin araştırmasına göre öğrenci motivasyonunun öğrenmeyi destekleyen ortamın sağlanması, anlamlı öğrenme araçları, öğrenciyi başarıya cesaretlendirmenin ve öğrencinin içsel motivasyonunu harekete geçiren düzenin sağlanmasının önemli olduğuna dair bulgulara yer verilmiştir (Small, 2002; Akt. Ceylan, 2003). Dolayısıyla destekleyici bir sınıf ikliminin oluşturulmasında en kritik rolü öğretmen üstlenmektedir. Bütün öğrencilere ilgi göstermek ve onların fikir, deneyim ile ortaya çıkardıkları bir ürüne karşı ilgili olduğunu hissettirmek öğretmenin sınıf iklimini destekleyici bir rolüdür. Bu durum ayrıca öğrencilerin birbirleri ile ilgilenmelerine ve desteklemelerine aracılık etmektedir (Alderman, 1999; akt. Ceylan 2003).

6. Sonuç ve Öneriler

Sınıfta ortaya çıkan öğrenme güçlükleriyle, disiplin olaylarının önemli bir kısmının kaynağı motivasyonla ilgili olduğunu söylemek mümkündür. Motivasyon süreci, bireyin gereksinimlerinin ortaya çıkmasıyla başlar. Bireyde bu gereksinimi karşılama isteği uyanır, yani uyarılma gerçekleşir. Gereksinimlerini gerçekleştirmek için uyarılan birey, davranışta bulunur ve davranış sonucunda, gereksinim amacına ulaştığında doyum gerçekleşir ve motivasyon süreci tamamlanmış olur.

Öğrenmede motivasyonu etkileyen içsel ve dışsal etkenler vardır. Dışsal etkenler çok çeşitlidir. Ailenin tutumu, sorunları, öğretmenin dış görünüşü, öğretme teknikleri, öğrencilere davranışları, sınıf ortamının özellikleri gibi birçok etken bulunmaktadır. İçsel etkenler olmadan dışsal etkenler çoğu zaman motivasyonu sağlamaz. Öğrenci öğrenme isteği duymazsa ona öğretmek güç olacaktır (Ünal ve Ada, 2003: 117). İçsel etkenler ise daha çok öğrenmeye ve başarmaya karşı olan tutumlar, ilgiler, dikkat düzeyi ve kişilik özellikleri gibi içsel sebeplerle ilgilidir. İçsel motivasyon, bireyin kendisinden kaynaklanan ihtiyaçların oluşturduğu motivasyondur. İçsel motivasyonun kaynağı, bireyin içinden gelen merak, ilgi, öğrenme ihtiyacı, yeterlilik ve gelişme duygusu olabilir. Dışsal motivasyon ise, bir görevin ya da etkinliğin tamamlanabilmesi için başka biri tarafından sağlanan ödüllerle oluşturulan motivasyondur. Dışsal motivasyon, dışsal uyarıcılara bağlıdır. Dışsal uyarıcılar, ödül, ceza, takdir edilme, baskı, rica, sevilme, kabul görmek olabilir (Erdem, 2012).

Öğrencilerin derslere daha çok dikkat ettikleri, ilgi duydukları, ödevlerini yaptıkları ve sınavları için çalıştıkları zaman motive oldukları; ifade edilen davranışları gösteremedikleri durumlarda ise öğrencilerin motivasyonu sağlayamadıkları söylenebilir. Sınıfta gerekli şekilde

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

motive olmamış bir öğrenci istenmeyen bazı davranışları gösterebilir. Motive olmamış ya da motivasyonu düşük bir öğrencinin sınıf içinde gösterebileceği davranışlar arasında derse düzenli devam etmemesi, dersi dikkatli dinlememe, ilgisini arkadaşlarına ya da dışarıdaki olaylara yöneltme, ödevlerinde güçlükle karşılaşınca onlara cevap aramak istememe, derslere konuya ilgisiz görünme, öğretmen tarafından derse çekilmekte güçlük çekilme vb. sayılabilir. Buna karşılık motivasyonu yüksek olan öğrencinin ise öğrenmeye istekli olduğu, derslerine hazırlıklı geldiği, sürekli soru sormak istediği, tartışmalara katıldığı, araştırmaya istekli olduğu, enerjisinin yüksek olduğunu söylemek mümkündür.

Sınıf ortamında öğrencileri motive etmek için kullanılacak stratejiler şunlardır (Atherley, 2004; akt. Erdem, 2012): *Öğrencilerin ilgilerini anlama, konunun kullanılabilirliğini açıklama, öğrencilerin başarı beklentisini geliştirmelerine yardımcı olma, dersi ilginç hale getirme, öğrencilerde istek uyandırma, ödüller kullanma, destekleyici bir çevre oluşturma*. Bu doğrultuda aşağıda sınıfta öğrenci motivasyonunu sağlamak için öğretmenlere yönelik öneriler yer almaktadır (Atherley, 2004; akt. Erdem, 2012):

Öğrencilerin ilgilerini anlama: Öğretmen öğrenci ilgilerine uygun etkinlikler düzenlemelidir. Öğrenciler konuyu ilginç buluyorsa, derse etkin olarak katılırlar. Öğretimde alışılmadık etkinlikler aracılığıyla daha eğlenceli ve macera dolu bir ortam oluşturulabilir. Bireysel çalışmaların yanında, ikili ya da grup çalışması aracılığıyla öğrencilerin sosyal etkileşim ihtiyaçlarına cevap verebilecek öğretim ortamları planlanmalıdır.

Konunun kullanılabilirliğini açıklama: Öğrenciler sunulacak konunun kişisel ihtiyaçlarına karşılık vereceğini ve bu konunun kendi hedefleriyle ilişkili olduğunu düşünürlerse öğrenmeye motive olurlar. Anlatılan konunun okul içinde ve okul dışında, öğrencilere nasıl yararlı olabileceği anlatılmalıdır. Öğrenilecek olan konu ile önceki öğrenilenler ilişkilendirilmelidir.

Öğrencilerin başarı beklentisini geliştirmelerine yardımcı olma: Öğrenciler başarıya odaklandıklarında motive olurlar. Öğretmenler öğrencilerin kısa dönemde ulaşabilecekleri amaçlar oluşturmalarına yardımcı olmalıdır.

Dersi ilginç hale getirme: Konunun ilginç ve yeni yöntemlerle sunulması da öğrencileri motive eder. Aynı yöntem ve tekniklerin sürekli kullanımı öğrenci ilgisini azaltır. Öğretmen konunun sunulmasında farklı yöntem ve teknikleri kullanmalı ve materyal kullanarak yöntem ve teknikleri desteklemelidir.

Öğrencilerde istek uyandırma: Model olma yoluyla öğrencide konuyu öğrenmeye isteklilik oluşturulabilir. Konunun önemini vurgulama, davranışlar, jest ve mimikler öğrencide istek uyandırmada kullanılabilir.

Ödüller kullanma: Ödüllendirme amaca yönelik öğrenci çabasının artırılmasında oldukça etkili bir yoldur. Maddi ödüllerden çok, psikolojik ve sosyal ödüller kullanılmalıdır. Sınıfta sadece yüksek başarı gösterenler değil, belirli bir çaba gösterenler de ödüllendirilmelidir.

Destekleyici bir çevre oluşturma: Öğrenciler tehdit edildiklerini hissettiklerinde iyi performans gösteremezler. Öğretmenlerin öğrenci ile geliştirdiği ilişki, kolaylaştıran ve rahatlatan biçimde olmalıdır.

Sınıfta olumlu bir sınıf iklimi yaratmak için motivasyonun önemine dikkat çeken Ünal ve Ada (2003) tarafından belirtilen aşağıdaki önerilerin öğretmenlere fikir vereceği söylenebilir:

Öğrencinin öğreneceği konu basit bir çerçevede tanıtılmalıdır.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

Öğretim konusu öğrencilerin öğrenme ihtiyacında oldukları, anlamlı, önemli bir konu olarak öğrenci tarafından algılanmalıdır. Öğretmen öğrencide öğrenme ihtiyacı uyandırmalıdır.

Öğretmen öğrencilerin dikkatini çekecek etkinliklerde bulunmalıdır.

Öğretmen konuya ilgi duyulmasını sağlamak için, öğrenilecek konunun bilinmesinin ne yararı olacağını, nerelerde kullanılabileceğinin açıklaması yapılmalıdır.

Öğrenilmesi istenen konuların anlamlı olması öğrenciyi motive eder. Anlamsız bir konuyu öğretmek ezberleme ile sonuçlanır ve kısa sürede unutulur.

Öğretmenin konuyu sunumu coşkulu, hareketli olmalıdır. Ayrıca derste o konuda yapılan çalışmalardan, gelişmelerden söz edilmesi de bu konuya çok önem verildiğinin anlaşılmasına, dolayısıyla konunun öğrenciler tarafından önemsenmesine yardım edecektir.

Konu günlük olaylarla, yaşamla ilişkilendirilerek ve örneklendirilerek verilmelidir.

Öğrenilecek konuyu ilginç hale getirmek gerekir. Bunun için öğretmen bilinenlerin zıddı durumlar yaratarak ilgi çekebilir.

Merak uyandırarak ve daha ileri öğrenmeleri sağlamada bilinenlerden yararlanılarak, benzetmeler yapılarak konu anlatılabilir. Öğrencilere sorular sorarak, araştırmaya yönelterek, zaman zaman oyun türü etkinliklere yer verilerek öğrenciler motive edilebilir.

Öğretmen ve öğrenci birbirine güven duymalıdır. Sınıflarda karşılıklı güvene, sevgiye, anlayışa ve işbirliğine dayalı olarak oluşturulan bir ortamda öğrencilerin, okul, öğrenme konusu vb. ile ilgili duyguları da olumlu olacak ve öğrenme güdüsü artacaktır.

Motivasyonda ödül ve cezanın da etkisi bulunmaktadır. Övülen, ödüllendirilen öğrenci daha kolay öğrenir.

Öğrencinin yaptığı yanlış ya da doğruysa bu durum kendisine açıklanmalıdır. Olumlu güdüler ve güven başarıya, olumsuz duygular ve güvensizlik başarısızlığa yol açmaktadır. Bu nedenle öğrenme ortamlarının aşırı kontrol altına alınması güdüyü azaltır. Bu nedenle öğrencinin sürekli değerlendirildiği, yapılacak etkinliklerin önceden kararlaştırılıp zorla öğretildiği öğrenme ortamları güdüleyici olmayacaktır. Öğrenme sürecinde öğrencinin aktifliği, birşeyler yapabildiğini görmesi ve takdir edildiğini hissetmesi öğrenme güdüsünü arttıracaktır.

Öğretmen, öğretim yaşantılarına göre farklı yöntemler seçmeli, öğretimi görsel-işitsel araçlarla gerçekleştirmelidir. Öğretmenlerin zenginleştirilmiş ortamlarda derslerini yapmaları motivasyonu sağlar.

Sınıfın fiziksel ortamında yapılacak ufak değişiklikler de motivasyonu etkiler.

Öğrencilerin etkin katılımı sağlanmalı, görüş ve önerileri dikkate alınmalı ve yaratıcı düşüncelerinden yararlanılmalıdır.

Dönüt ve pekiştiricilerden yararlanırken dikkatli olunmalıdır.

Öğrencilerin duygularını ve düşüncelerini açıklamalarına fırsatlar verilmelidir.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015*

KAYNAKÇA

- AKSU, Mustafa (1996). Gemi İşletmeciliğinde Motivasyon Uygulamaları, İÜ Mühendislik Fakültesi, Deniz Ulaştırma İşletme Bölümü
- ARSLAN, Hasan (2012). Sınıf Yönetiminin Temel Kavramları, Sınıf Yönetimi kitabı içinde Ed. Ruhi Sarpkaya, Ankara: Anı Yayıncılık.
- ATAÇ, Füsün (2002). Psikolojik Eğitim Sanatı Aile ve Çocuk. İstanbul: Beta Yayınları
- ATAÜNAL, Aydoğan (2000). Öğretmenlik Mesleğine Giriş veya Nasıl Bir İnsan? Ankara: 20 Mayıs Eğitim Kültür ve Sosyal Dayanışma Vakfı Yayını
- AYDIN, Ayhan. (1998). Sınıf Yönetimi. Ankara: Anı Yayıncılık
- AYDIN, Solmaz (2014). “Öğretmen Adaylarının Başarı Amaç Yönelimleri Ve Akademik Öz-Yeterliklerinin Yapısal Eşitlik Modeliyle İncelenmesi” TURKISH STUDIES - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic- ISSN: 1308-2140. Volume 9/2 Winter 2014, , www.turkishstudies.net, DOI Number : <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.6338> p. 221-230.
- BALCI, Ali (1993). Etkili Okul-Kuram, Uygulama ve Araştırma. Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları. Yavuz Dağıtım
- BAŞAR, Hüseyin (2001). Sınıf Yönetimi. Ankara: Pegem Yayıncılık
- BAŞAR, Hüseyin (2008). Eğitim ve Sınıf Yönetimi, Sınıf Yönetimi kitabı içinde, Ed. Esmahan Ağaoğlu, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- BAŞARAN, İbrahim Ethem (2000). Örgütsel Davranış. Ankara: Umut Yayın Dağıtım
- BOZANOĞLU, İhsan (2005), “Bilişsel Davranışçı Yaklaşım Dayalı Grup Rehberliğinin Güdülenme, Benlik Saygısı, Başarı ve Sınav Kaygısı Düzeylerine Etkisi”, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, cilt: 38, sayı: 1
- CELEP, Cevat (2000). Sınıf Yönetimi ve Disiplini. Ankara: Anı Yayıncılık
- CEYLAN, Müyesser (2003). İki Öğretmenin Sınıf İçinde Motivasyon Değişkenlerini Dikkate Alma Davranışlarının Betimlenmesi, Anadolu Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.
- ÇAKIR, Esra (2006). Anadolu Öğretmen Liselerinde Okuyan Öğrencilerin Depresyon ve Motivasyon Düzeyleri, Sakarya Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.
- ÇELİK, Vehbi (2002). Sınıf Yönetimi. Ankara: Nobel Yayınları
- DEDE, Yüksel; ARGÜN, Ziya (2004). “Öğrencilerin Matematiğe Yönelik İçsel ve Dışsal Motivasyonlarının Belirlenmesi”, Eğitim ve Bilim, Sayı:29 (134) 49-54
- DEMİRTAŞ, Hasan (1999). “Sınıf İçinde Öğretmen Davranışları”. Öğretmen Dünyası. Sayı: 238
- DEMİRTAŞ, Selma (2005). Çalışma Yaşamında Motivasyonun Önemi ve Teşvik Araçlarının Yeri, Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi
- ERDEM, Ali Rıza (2012). Sınıfta Güdülleme, Etkili Sınıf Yönetimi, Ed. Hüseyin Kıran, Ankara: Anı Yayıncılık
- ERDEN, Münire; AKMAN, Yasemin (1997). Eğitim Psikolojisi- Gelişim Öğrenme- Öğretme. Ankara: Arkadaş Yayınları
- EREN, Erol (2001). Yönetim ve Organizasyon, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

- ERSOY, Esen; BAŞER Neş'e (2010). "Probleme Dayalı Öğrenme Sürecinin Öğrenci Motivasyonuna Etkisi" *TURKISH STUDIES - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*- ISSN: 1308-2140. Volume 5/4 Fall 2010, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.1766> p.336-358.
- ERSÖZ, Aydan (2004). İngilizce Öğretiminde İçsel Güdüleme, Eğitim ve Bilim, Sayı:29 (132)
- FİDAN, Nurettin (1985). Okulda Öğrenme ve Öğretme. Ankara: Alkım Yayıncılık
- GÜLTAN UZGÖREN Ceyda (1999). İlköğretim Okulları İkinci Kademe İngilizce Öğrencilerinin Motivasyonu, Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi
- GÜRGAN, Uğur (2012). Sınıfta Güdülenme, Sınıf Yönetimi kitabı içinde Ed. Ruhi Sarpkaya, Ankara: Anı Yayıncılık.
- GÜRKAN, Tanju; GÖKÇE Erten (1999). Türkiye'de ve Çeşitli Ülkelerde İlköğretim. Ankara: Siyasal Kitabevi
- HESAPÇIOĞLU, Muhsin (1997). Öğretim İlke ve Yöntemleri-Eğitim Programları ve Öğretim. İstanbul: Beta Basım-Yayım Dağıtım
- İŞİGÜZEL, Bahar (2013). "Almanca Öğretmen Adaylarının Alman Diline Yönelik Motivasyon Düzeylerinin Saptanması" *TURKISH STUDIES - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*- ISSN: 1308-2140. Volume 8/12 Fall 2013, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.5572>, p. 607-614.
- KAYA, Zeki (2001). Eğitimin Psikolojik Temelleri, Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Ed. Özcan Demirel, Ankara: Pegem Yayıncılık
- ÖNCÜ, Hüseyin (2001). Motivasyon (Güdülenme), Sınıf yönetimi, Ed. Leyla Küçükahmet. Ankara: Nobel Yayınları
- ÖZKALP, Enver; KIREL Çiğdem (1998). Örgütsel Davranış, Anadolu Ün. Yayını, No.111, Eskişehir
- SELÇUK, Ziya; GÜNER Nedret (2000). Sınıf İçi Rehberlik Uygulamaları, Ankara: Pegem Yayıncılık
- SENEMOĞLU, Nuray (2000). "Eğitimin Psikolojik Temelleri". Ed. Sönmez, V., Öğretmenlik Mesleğine Giriş. Ankara: Anı Yayıncılık
- SÜNBÜL, Ali Murat (2002). "Bir Meslek Olarak Öğretmenlik" Öğretmenlik Mesleğine Giriş. Ed. DEMİREL Ö., KAYA Z., Ankara: Pegem Yayıncılık
- SÜREKLİ, D. ve TEVRÜZ Suna (1997). Davranış Düzeltmede Günü Teorilerinin Katkısı, Endüstri ve Örgüt Psikolojisi, İstanbul: Türk Psikoloji Derneği
- ŞİMŞEK, M., Şerif, AKGEMİCİ Tahir, ÇELİK Adnan (1998). Davranış Bilimlerine Giriş ve Örgütlerde Davranış, Ankara: Nobel Yayınları
- TAN, Şeref (2001). "Öğrenme Ortamı Olarak Sınıf", Öğretmenlik Mesleğine Giriş. Ed. Demirel Ö, Kaya Z., Ankara: Pegem Yayıncılık
- ULUDAĞ, Z., ODACI, H, (2002). Eğitim Öğretim Faaliyetlerinde Fiziksel Mekan, Ankara Milli Eğitim Dergisi, sayı: 153-154

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

- ÜLGEN, Gülten (1994). Eğitim Psikolojisi Ankara: Lazer Matbaacılık
- ÜNAL, Semra; ADA, Sefer (2003). Sınıf Yönetimi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Matbaası
- YAVUZ, Fazilet (2006). Okul Motivasyonunu Değerlendirme Ölçeği Yapılandırılması ve Güvenirliği, Marmara Üniveritesi, Yüksek Lisans Tezi
- YAZICI, Hikmet (2009). Öğretmenlik Mesleği, Motivasyon Kaynakları ve Temel Tutumlar: Kuramsal Bir Bakış, Kastomonu Eğitim Dergisi c.17 no:1
- YILMAZ, Fatih; ARSLAN BUZLUKLUOĞLU Sevtap (2014). “ÇOMÜ TÖMER’de Türkçe Öğrenen Yabancı Öğrencilerin Motivasyon Kaynakları ve Sorunları”, TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic- ISSN: 1308-2140. Volume 9/6 Spring 2014, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.6889>, p. 1181-1196.

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

- VATANSEVER BAYRAKTAR, H., Sınıf Yönetiminde Öğrenci Motivasyonu ve Motivasyonu Etkileyen Etmenler, *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 10/3 Winter 2015, p. 1069-1090, ISSN: 1308-2140, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.7788>, ANKARA-TURKEY